

Republika e Kosovës
Republika Kosova
Republic of Kosovo

Komuna e Kamenicës
Opština Kamenica
Kamenica Municipality

**Nacrt Akcionog Plana za Koordinacioni Mehanizam Protiv Nasilja u Porodici
u Opštini Kamenica
(2024-2026)**

Mart 2024

S k r a ć e n i c e :

EU - Evropska Unija

OOO - Opštinsko Odeljenje Obrazovanja

NRO - Nasilje po Rodnoj Osnovi

NP - Nasilje u Porodici

OJLJP - Opštinska Jedinica za Ljudska Prava

MALS - Ministarstvo Administracije Lokalne Samouprave

MR - Memorandum Razumevanja

BŽ - Branitelj Žrtava

NVO - Nevladina Organizacija

OEBS - Organizacija Evrope za Bezbednost i Saradnju

KP - Kosovska Policija

SAP - Standardni Akcioni Postupci za zaštitu od nasilja u porodici

CSO - Centar Stručnog Osposobljavanja

CPM - Centar Porodične Medicine

CSR - Centar za Socijalni Rad

VRK - Vlada Republike Kosova

AU - Administrativno Uputstvo

APBP - Agencija za Pravnu Besplatnu Pomoć

OSRR - Opštinska Službenica za Rodnu Ravnopravnost

S a d r Ź a j

I. Uvod

II Analiza situacije nasilja u porodici u Opštini Kamenica

2.1 Rodne Nejednakosti

III. Najizraženije posledice nasilja u porodici

3.1 Porodična kriza

3.2 Strah i niska svest po pitanjima nasilja u porodici

3.3 Neprihvatanje seksualnog nasilja

3.4 Problemi u vezi sa nasleđem

IV. Akcioni Plan za Koordinacioni Mehanizam Protiv Nasilja u Porodici u Opštini Kamenica

I. Uvod

“Nasilje nad ženama u suštini je stvar države. Završiće se tok kada rodna ravnopravnost i puno osnaživanje postanu realnost.” (Generalni Sekretar Ujedinjenih Nacija, António Guterres)

Mada nasilje nad ženama i nasilje u porodici je kršenje osnovnih ljudskih prava i prava slobode¹ predstavlja napad na ljudsko dostojanstvo, kao u celoj zemaljskoj kugli takođe i u kosovsko društvo ono nastavlja da je raspostranjena sa velikim razmerama.

Nasilje nad ženama je manifestacija istorijski nejednakih odnosa moći između muškaraca i žena² i spravom se smatra najvećom preprekom u ostvarivanju mirnog, uspešnog i stabilnog sveta. Uporedo ekonomskih teškoća, naše društvo suočava se i sa niz drugim drugim problemima kao: demografska pitanja, promene u konceptu nad ljudskim vrednostima i vrlinama, koji direktno utiču na nisko učešće žena u odlučivanju i rodnu neravnopravnost.

Budući da se nasilje nad ženama i nasilje u porodici sve se više prepoznaje ne samo povreda prava pojedinca, nego i kao pretnja za demokratiju, smetnja za društveni razvoj i opasnost za trajni mir, čije posledice potresaju ne samo uži krug porodice nego celo društvo, i kao takvo zahteva angažovanje celog društva za preduzimanje potrebnih mera za sprečavanje i borbu protiv nasilja u porodici. Misija OEBS-a na Kosovu pokrenulo pitanje podrške Opštinskog Koordinacionog Mehanizma za Zaštitu od Nasilja u Porodici u izradi Akcionog Plana za Zaštitu od Nasilja u Porodici (2024- 2026).

Pre svega, akcioni Plan KMPNP će uticati na povećanje saradnje između građana i državnih institucija, čiji stubovi su postavljeni u „sprečavanju nasilja, zaštiti njenih žrtava i krivično gonjenje nasilnika“. Takođe teži se menjati mogućnosti pojedinaca pozivajući pripadnike društva, posebno muškarce i dečake, za promenu ponašanja.

Takođe, ovaj plan ima za cilj uspostavljanje sveobuhvatnih i jedinstvenih okvira institucionalnih napora u okviru reforme sistema za zaštitu od nasilja u porodici.

¹ Deklaracija Ujedinjenih Nacija za Eliminaciju Nasilja nad Ženama, 1994; <https://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/ViolenceAgainstWomen.aspx>, pristup 1 juli 2021;

² Savet Evrope, Konvencija o sprečavanju i borbe protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici, preambula, 2011;

Ove mere se odnose na jačanju mehanizama koordinaciju za brzo reagovanje i saradnju za sprečavanje i efikasnu zaštitu u slučajevima nasilja u porodici; promocija programa i aktivnosti za osnaživanje žena, iskorenjivanje predrasuda i stereotipa kao i njihove posledice; obezbeđivanje održivosti usluga za rehabilitaciju i reintegraciju žrtava nasilja u porodici.

Akcioni plan za KMPNP identifikuje pitanja koja u prioritetu imaju potrebu za hitnu intervenciju zahtevajući da se ulože maksimalni naponi da se obezbedi "Društvo koje obezbeđuje svim njenim građanima, odraslih i dece, da žive bez straha ili pretnje nasilja u porodici, koje brani žrtve, stavlja počinioce ispred odgovornosti i smanjuje toleranciju javnosti prema nasilju u porodici".³

Ostvarivanje ljudskih prava, počinje obezbeđivanjem ravnopravnosti, čiji rezultati su povezani visokim nivoom produktivnosti za privredu, društvenog stanja i razvoja zemlje. Akcioni Plan KMPNP predviđeno da bude katalizator da određivanjem sledećih koraka koje treba preduzeti u pravcu koherentne strukture za promociju, poštovanje, zaštite i borbe protiv nasilja u porodici, da utiče u ubrzanju najboljih i dodatnih investicija za ljudska prava za veću ravnopravnost i privredni razvoj zemlje. Šta još više ovaj plan poziva na akciju, da spojimo znanje, energiju i mogućnosti i finansije za puno ostvarenje ljudskih prava za povećanje blagostanja i eliminaciju socijalne kohezije u Opštini Kamenica.

II Analiza situacije nasilja u porodici u Opštini Kamenica

³ Ministarstvo Pravde, Nacionalna Strategija Republike Kosova za Zaštitu protiv Nasilja u Porodici i Akcioni Plan (2016-2020), 2016;

Nasilje u Porodici nije nova pojava za građane naše opštine, ali i u celini kosovskog društva. Izraženo u različitim oblicima i intenzitetima, nasleđeno od prošlosti, ali se u današnje vreme uočavaju mnoge nove osobine njenog izraza. Kratka analiza situacije u Opštini Kamenica pomogla je da se spisak problema i uzroka razjasni koji uzrokuju to. Mnogo je razloga koji dovode do povećanja stope Nasilja u Porodici, među kojima pominjemo:

2.1 Rodne nejdnakosti: Na Kosovu uloga žena u procesu društvenog, privrednog i političkog života je vrlo važan, iako se i danas susrećemo sa vidljivim i skrivenim rodnom nejednakostima. Nizak položaj rodne nejednakosti utiče na nisku stopu zapošljavanja žena, teškoćama koje imaju pristup u zdravstvenih uslugama, nizak nivo integracije žena i mali broj žena u javnoj upravi na rukovodećim pozicijama.

Na Kosovu je stvoren jedan dobar pravni osnov po pitanju rodne ravnopravnosti i učinjeni vidljivi koraci za uapređenje položaja žena, gde Opština Kamenica u poređenju sa prethodnim godinama, obeležila vidljivi napredak u unapređenju žene. Podaci pokazuju veću uključenost žena u politici, obrazovanju i drugim sektorima. Međutim, još nije postignuto zadovoljavajuća rodna zastupljenost, predviđeno Zakonom za Rodnu Ravnopravnost, kojim je utvrđeno jednako učešće žena i muškaraca, u institucijama ili na nivou vlasti koje je 50% sa 50%.

S obzirom na kretanja nezaposlenosti za deo stanovništva u Opštini Kamenica, žena ostaje u nepovoljnijem položaju u odnosu na muškarce u pogledu zapošljavanja, nivo siromaštva, obrazovanja, kao i aktivnog učešća u javnoj i privatnoj sferi.

III. Najizraženije posledice nasilja u porodici

Nasilje u Porodici donosi posledice po zajednicu i ima veliki broj neželjenih efekata:

3.1 Porodična kriza: Unapređenje uloge žene u društvu i njenog položaja u porodici se promenilo u smislu njene veće nezavisnosti, preduzimanje inicijativa, vaspitanja i obrazovanja, činjenice koje su uticale u promeni uloge u porodici i društvu. Porodična kriza u posleratnom periodu na Kosovu nosi razne posledice: kretanje stanovništva iz sela u gradove, prelazak iz proširenih i većih porodica u manje porodice. Takve promene se vide kao zaštitni faktori (kada se izbegava patrijarhalni uticaj

od starijih pokoljenja), ali i od opasnih faktora, kao nemogućnost zaštite u slučajevima nasilja u porodici podstaknuto od nezaposlenosti i mentaliteta među generacijama, itd.

3.2 Strah i niska svest o pitanjima nasilja u porodici: Neprijavljivanje nasilja u porodici od žrtava je najčešća pojava, pošto se smatra sramotom po pitanju koje ne treba da izlazi van zidina kuće.

3.3 Neprihvatanje seksualnog nasilja: Zbog stigme i kazne se posmatra neprijavljivanje nasilja od strane Žrtava te baš zato seksualno nasilje ispostavlja se da je manje prijavljeno ili uopšte ne postoji uporedo sa fizičkim nasiljem.

3.4 Problemi u vezi nasleđa: Što se postupaka razmatranja nasleđa tiče, često se dešava da žena uopšte nije obavestena ili isključena iz diskusije o meri nasleđa, bilo da je na položaj supruge, majke ili sestre, tako se diskriminiše. Osim toga, opštinski nadležni organ za održavanje matične knjige umrlih dužan je da u smrtovnici zabeleži imena naslednika žena i muškaraca i nikako da diskriminiše žene.

Opštinski Akcioni Plan Mehanizma Protiv Nasilja u Porodici za Opštinu Kamenica ima za cilj da:

- Radi na sprečavanju nasilja u porodici i podizanje svesti kod zajednice za negativne aspekte ovog fenomena;
- Poboljša/gradi prikupljanja i razmene podataka među relevantnim akterima;
- Ojača mehanizme za najbrže reagovanje u slučajevima nasilja u porodici i poboljša koordinaciju među članovima grupe tokom njihovog upravljanja;
- Zagovara i prati sprovođenje politika kao i predlaže promene na osnovu najboljih iskustava sa terena.

Akcioni Plan KMPNP zasniva se na tri oblasti delovanja kao:

- Svest i Sprečavanje

- Zaštita i Koordinacija
- Ekonomsko osnaživanje, rehabilitacija i reintegracija

Akcioni Plan za Mmehanizam Koordinacije Protiv Nasilja u Porodici u Opštini Kamenica		
	Opština Kamenica	Godina: 2024 - 2026

Strateški cilj - I - Identifikacija i sprečavanje nasilja kroz obrazovanje i svest

Pokazatelj: procenat žena, muškaraca, devojaka i dečaka koji veruju da nasilje u porodici i nasilje nad ženama su nepodnošljivi.

Ciljani rezultat: Svake godine povećati broj žena, devojaka muškaraca i dečaka od 10 – 30 % koji veruju da je nasilje nepodnošljivo.

Specifičan cilj: Promena ponašanja, stavova, uloga i rodnih stereotipova koji opravdavaju nasilje

Pokazatelj: broj slučajeva nasilja u porodici potkazivanih/prijavljenih od treće strane

Ciljani rezultat: Povećanje slučajeva prijavljivanja od treće strane

Aktivnost	Postupci	Institucija od koje se traži podrška/saradnja	Datum sprovođenja	Trošak	Izvor Finansiranja	Željeni/očekivani rezultat	Strateški Dokument je usaglašen aktivnošću o kojem je reč
1. Kampanja podizanja svesti za nasilje u porodici i nasilje nad ženama	<ol style="list-style-type: none">Organizovanje predavanja od KMPNP u ruralnim i gradskim predelimaPreko 000 obavestiti sve učenike od VI-XII razred o posledicama nasilja u porodici i značaj prijavljivanja dok su ove teme deo školskog plana i programa.Organizovanje emisija, rasprave u medijima za nasilje u porodici	KMPNP, Kosovska Policija OJLJP, Opštinska Odeljenja, NVO, Verske Zajednice	2024 2025 2026	500	Opština Donatori	Povećanje broja obaveštenih osoba o posledicama nasilja u porodici	Istanbulska Konvencija (poglavlje III, član 12 i 13)

	4. Uključivanje verskih institucija u kampanji podizanja svesti						
2. Organizovanje Nedelje za prava žrtava sa posebnim osvrtom žrtava nasilja u porodici i nasilja nad ženama, kao što je predviđeno Istanbulsom Konvencijom	Realizacija aktivnosti za podizanje svesti svake godine za prava žrtava nasilja u porodici i nasilja nad ženama i nasilja po rodnoj osnovi. Priprema letaka i postera sa porukama i detaljnim informacijama za prava žrtava.	KMPNP JLJP	2024 2025 2026	500€ svake godine	Donatori Opština	Više informacije i podizanje svesti za prava žrtava/preživeli h od nasilja u porodici i nasilja nad ženama	Nedelja za prava žrtava Istanbulska Konvencija (poglavlje IV član 18, 19)
3. Sesije informisanja sa raznim grupama žena, devojaka, muškaraca, dečaka o postojanju mehanizama koordinacije za zaštitu od nasilja u porodici inasilja nad ženama na lokalnom nivou kao i zaštita, tretman i pristup pravdi kroz ove mehanizme.	Realizacija sastanaka sa raznim interesnim grupama za informisanje ulogom lokalnog mehanizma	KMPNP JLJP Opštinska Odeljenja	25 Novemb. do 10 decemb 2024 2025 2026	500€ svake godine	Opština Donatori	Informisana Javnost kroz sesije informisanja tokom 16 dana aktivizma protiv nasilja nad ženama o nasilju u porodici	Nacionalna Strategija Zaštite od Nasilja u Porodici Istanbulska Konvencija (poglavlje III, član 7,12 i 13, poglavlje IV član 18,19)

<p>4. Promocija pozitivnih modela koji senzibilizuju javno mnjenje da se nasilje ne toleriše</p>	<p>Realizacija video poruka i postera pozitivnih ljudi (adekvatnih *) i voljenih za javnost koji služe kao pozitivan model</p>	<p>Umetnici, Glumci, Sportisti</p>	<p>2024 2025 2026</p>	<p>200svake godine</p>	<p>Donatori</p>	<p>Što više žena i devojaka, dečaka i muškaraca svesni za neprihvatanje i netolerisanje nasilja u porodici i nasilje nad ženama</p>	<p>Nacionalna Strategija Zaštite od Nasilja u Porodici Istanbulska Konvencija (poglavlje III, član 7,12 i 13, poglavlje IV član 18,19)</p>
---	--	--	-------------------------------	----------------------------	-----------------	---	---

Stratški cilj –II- Institucionalno osnaživanje za zaštitu i tretman žrtava

Pokazatelj: Broj realizovanih treninga za lokalne mehanizme za zajedničke i efikasne akcije u sprečavanju i zaštiti od nasilja u porodici i nasilja nad ženama.

Ciljani rezultat: Uspostavljeni lokalni mehanizmi koordinacije, funkcionalan i efikasan u sprovođenju akcija za sprečavanje i zaštite od nasilja u porodici i nasilja nad ženama.

Specifičan cilj: Osnaživanje Lokalnog Mehanizma Koordinacije za upravljanje slučajevima nasilja

Pokazatelj: Dovoljno raspoloživog budžeta za funkcionisanje Mehanizama Koordinacije na lokalnom nivou.

Ciljani rezultat: Opština Kamenica izdvaja budžet da bi omogućila koordinaciju i efikasno praćenje akcija protiv nasilja u porodici i nasilja nad ženama.

Aktivnost	Postupci	Institucija od koje se traži podrška/s aradnja	Datum sprovođenja	Trošak	Izvor Finansiranja	Željeni/očekivani rezultat	Strateški Dokument je usaglašen aktivnošću o kojem je reč
1. Stavljanje na raspolaganje dovoljno finansijskih sredstava za funkcionisanje KMPNP na lokalnom nivou	Održavanje redovnih sastanaka KMPNP da bi efektivni i efikasni bili u njihovom radu	Opština KMPNP	2024 2025 2026	600€ svake godine	Opština Donatori	Pokrivanje troškova Koordinacije i aktivnosti Mehanizama Koordinacije iz godišnjeg budžeta Opštine	Istanbulska Konvencija
2. Podizanje/Osnaživanje kapaciteta članova KMPNP kroz periodične treninge za tretman slučajeva Nasilja u porodici i nasilja nad ženama, kroz višesektorijalni koordinirani pristup	Organizovanje periodičnih treninga za podizanje kapaciteta stručnjaka	Ministarstva Opština Donatori	2024 2025 2026	500 € po sastanku i plus stručnjak	Vlada Opština Donatori	Osposobljeni stručnjaci u svim poljima za tretman na adekvatan način i sa odgovornošću slučajeva nasilja u porodici i nasilja nad ženama	Zakon za Zaštitu od Nasilja u Porodici i Istanbulska Konvencija (član 7)
3. Obezbeđivanje potrebnih sredstava za hitnu i adekvatnu isporuku žrtava Prevozna sredstva za Policiju i CSR.	Obezbeđivanje prevoznih sredstava za efikasnost u radu	Vlada Opština Donatori	2024 2025 2026	/////	Vlada Opština Donatori	Transport žrtava po potrebi na vreme izvršen sa pogodnim sredstvima	Zakon za Zaštitu od Nasilja u Porodici Istanbulska Konvencija

5. Obezbeđivanje sredstava za fond za za vanredne prilike za potrebe žrtava nasilja u porodici	Planiranje redstava i način stvaranja fonda koji će služiti žrtvama nasilja u porodici za lične potrebe	Opština Donatori	2024 2025 2026	500 € svake godine	Opština Donatori	Institucije kod kojih su prijavljene žrtve nasilja u porodici: (Policija, CSR) na raspolaganju fond za vanredne prilike za pokrivanje troškova koji proizilaze kao potreba na licu mesta.	Istanbulska Konvencija

Strateški cilj - III - Rehabilitacija i održiva reintegracija žrtava

Pokazatelj: Procenat godišnjeg budžeta namenjen funkcionisanju centara za specijalizovane službe podrške za sve oblike nasilja.

Ciljani rezultat: Funkcionisanje specijalizovanih službi podrške za sve oblike nasilja podržano potrebnim budžetom lokalnih vlasti.

Specifičan cilj: Podizanje i jačanje službi podrške specijalizovane za preživelim žrtvama

Pokazatelj: Broj službi podrške specijalizovane za preživle od žrtve od nasilja, podizane ili proširene prema vrsti usluga (skloništa, telefonske linije pomoći, centri za tretman seksualnog napada itd.).

Ciljani rezultat: Specijalizovane službe podrške za preživle/preživle od nasilja nad ženama i nasilja u porodici, potegnute i funkcionalne u skladu sa zatevima/standardima Istanbulske Konvencije.

Specifičan cilj: Sprovođenje integrisanih politika koje omogućavaju dugoročnu i održivu integraciju žrtava/preživelih/preživelih od nasilja

Aktivnost	Postupci	Institucija od koje se traži podrška/saradnja	Datum sprovođenja	Trošak	Izvor Finansiranja	Željeni/očekivani rezultat	Strateški Dokument je usaglašen aktivnošću o kojem je reč
1. Zagovaranje na centralnom i lokalnom nivou za povećanje potrebnih/neophodnih fondova	Sastanci zagovaranja sa opštinskim i centralnim predstavnicima i donatorima za realizaciju zahteva za osnivanje održivog budžeta	MP, MFPT Opština KMPNP	2024 2025 2026	/////	MFPT, MP Opština, Donatori	Povećanje budžeta u održivim fondovima	Zakon za zaštitu žrtava nasilja u porodici Nacionalna Strategija za Zaštitu od Nasilja u Porodic Istanbulska Konvencija
2. Povećanje ljudskih resursa, zapošljavanje psihologa tumača znakovnog jezika, socijalnih radnika u odgovorajuće osoblje u javnim institucijama i NVO-e u srazmeru	Zagovaranje u povećanju zahteva za zapošljavanje psihologa u školama i socijalnih radnika u javnim institucijama i NVO	MP Opština Donatori	2024 2025 2026	Potrebno 2 psihologa u CSR Tumač za znakovni jezik	Vlada Opština Donatori	Ispunjavanje minimalnih stručnih i strukturalnih standarda	Nacionalna Strategija za Zaštitu od Nasilja u Porodici Istanbulska Konvencija Zakon za Javne Službenike

broja stanovnika u Opštini.							
3. Podrška skloništima sa 3 godišnjim fondovima (prema roku llicencovanja NVO-e)	Dodela fondova na osnovu sporazuma sa NVO, Skloništa	Opština Donatori	2024 2025 2026	5000€ svake godine	Vlada Opština Donatori	Skloništa podržana u infrastrukturnom i finansijskom pojmu	Nacionalna Strategija za Zaštitu od Nasilja u Porodici Istanbulska Konvencija
4. Finansijska podrška uslugama psiho-socijalnog savetovanja koje se nude u javnim institucijama ili specijalizovanim NVO	Zapošljavanje kliničkog psihologa u GCPM	Opština	2024 2025 2026	Klinički psiholog	Vlada Opština Donatori	Spcijalizovano psiho-socijalno savetovanište prilagođeno potrebama posebnih grupa	Nacionalna Strategija za Zaštitu od Nasilja u Porodici Istanbulska Konvencija
5. Dizajniranje novih programa u skladu sa identifikovanim potrebama razvoja veština i prilagođavanja aktualnih programa stručnog usvaršavanja	Identifikacija potreba za razvoj stručnih veština	Vlada Donatori Opština Centar za Stručno Osposobljavanje	2024 2025 2026	/////	MFPT Opština Donatori	Konsolidacija za stručno osposobljavanje	Nacionalna Strategija za Zaštitu od Nasilja u Porodici Istanbulska Konvencija
6. Razvoj plana za trogodišnje	Rešiti pitanje socijalnog	Opština	2024 2025	Procena	Opština	Socijalno stanovanje za	Nacionalna Strategija za

socijalno stanovanje u Opštini i planiranje socijalnog stanovanja za žrtve NP/NRR, izanjmljivanje, stambeno zbrinjavanje).	stanovanja i isplata kirije za žrtve NP i NRR, zbrinjavanje stanovanja		2026			konsolidovana lica	Zaštitu od Nasilja u Porodici Istanbulska Konvencija
7. Stvaranje fonda za grante za zapošljavanje za žrtve nasilja u porodici	Zagovaranje za stvaranje fonda	Opština	2024 2025 2026	////////	Opština MFPT MP	Fond stvoren	Nacionalna Strategija za Zaštitu od Nasilja u Porodici Istanbulska Ko
8. Stvaranje olakšica za poslodavce /biznisi koji zapošljavaju osetljive društvene kategorije uključujući i žrtve nasilja u porodici	Zapošljavanje žrtava	MP MFPT Opština	2024 2025 2026	Sporazum opštine sa CSO (za trening)	Vlada Opština MFPT MP MER	Zapošljavanje kroz razne programe	Nacionalna Strategija za Zaštitu od Nasilja u Porodici Istanbulska Konvencija
9. Subvencionisanje isplata za dečje vrtiće žrtvama nasilja u porodici i nasilja nad ženama.	Zagovaranje u opštinskim Institucijama za realizaciju aktivnosti	Opština 000	2024	Zahtev 000 za rešavanje ovog pitanja	Opština	Olakšice za žene žrtve nasilja u porodici za pristup poslu i obrazovanju dece	Kosovsk Program za Rodnu Ravnopravnst 2020-2024
10. Neformalno (besplatno)		Opština 000	2024 2025	Zahtev	Opština	Osnovno i Srednje	Nacionalna Strategija za

školoanje za žrtve nasilja u porodici	Oslobađanje od plaćanja za žrtve Nasilja u porodici		2026	000		Obrazovanje za žrtve nasilja u porodici	Zaštitu od Nasilja u Porodici Istanbulska Konvencija
---	--	--	------	-----	--	---	--

Prevod: Rexhep Ibrahim